

του. Μά την ημέρ' αυτή τόν είδε καλά τή στιγμή που άπλωνε τό χέρι πρὸς τὸ πλήρωμα καὶ πρόφερε τις πρώτες λέξεις τῆς προσευχῆς του, κι' έννοιωσε ξαφνικά ἕνα δυνατό καρδιοχτύπι.

Ποῦ ἄλλοῦ εἶχε ξαναδυνατήσῃ τὸ φωνητὸ καὶ γλυκὸ αὐτὸ βλέμμα, ποῦ φαινόταν ἀποχωρισμένο ἀπ' τὰ ἐπίγεια; Σὲ ποῖο μέτωπο εἶχε ξαναδιαβάσει τὴν ἐπιδαμνητικὴ αὐτὴ σοδαρότητα κι' εὐγένεια; Κι' ὅμως δὲν μποροῦσε νὰ θυμηθῇ ποῦ εἶχε ἰδεῖ τὸν κυρτὸ αὐτὸ παπᾶ, μὲ τὸ χλωμὸ πρόσωπο, ποῦ φαινόταν πῶς εἶχε γυρίσει ἀπὸ μακρινὲς ἀποστολικὲς δδαιοπορίες στὰ μέρη οὗ πεθαίνουν οἱ μάρτυρες τῆς θρησκευτικῆς ἰδέας.

Ξαφνικά, τῆ στιγμῆς ποῦ ἡ καρδιά ὤψωσε τὸ σταυρὸ, ἡ φρουρὰ γονάτισε, τὰ ταμπούρα χτύπησαν κι' οἱ σάλπιγγες ἀντήχησαν, τῆ στιγμῆς αὐτῆς, ποῦ ἔλα ἐπέδωξαν τὴ σιωπῆ, μιὰ παλιὰ ἀνάμνηση πρόβαλε ξαφνικά στὸ μυαλὸ τοῦ Γιώργου κι' ἔκαμε τὴν καρδιά του νὰ τινάχῃ μέσα στὸ στήθος του.

Τὸν παπᾶ αὐτὸ ποῦ ἀπ' τὴ 1870 εἶχε γράσει τόσο, ὥστε νὰ γίνῃ ἀγνώριστος, τὸν εἶχε ἰδεῖ στὸ παδίο τῆς μάχης τοῦ Σαίν-Πριδά: ἦταν ὁ Ἄββας Ὁρμυσσόν.

Ὅταν τελείωσε ἡ λειτουργία, ὁ Γιώργος ζήτησε πληροφορίες γιὰ νὰ βεβαιωθῇ.

Αὐτὸς ἦταν. Μόλις πρὶν ἀπὸ ἕνα χρόνο εἶχε γυρίσει ἀπὸ μακρινὲς ἀποστολὲς στὸ κέντρο τῆς Ἀφρικῆς. Εἶχ' ἐργασθῇ κι' αὐτὸς ὅσο μποροῦσε, καθὼς ὁ ἱεραπόστολος ποῦχε συναντήσῃ ὁ Γιώργος στὸ Σουδάν, γιὰ νὰ καταργηθῇ ἡ δουλεία κι' ἡ σωματεμπορία. Εἶχε καταταχθῇ στὸ τάγμα τῶν «Ἀδελφῶν τῆς Σαχάρας» ποῦ τὴν ἔξερθενε ὁ Αἰθιοπικὸς σὺν.

Μά ἡ περίφημη Συνδιάσκεψη τοῦ Βερολίνου, ποῦ ἄρχισε στὰ 1884 μὲ τὴν προεδρία τοῦ Βίσμαρκ, κομμάτισε τὴν Ἀφρικὴ καὶ τὴ μοίρασε στὶς ἀπληστες Εὐρωπαϊκὲς Δυνάμεις.

Δοιπὸν, τὸ ἐλεύθερο Κράτος τοῦ Κογκό, ποῦ εἶχε ἰδρυθῆ μὲ τὴν κυριαρχία τοῦ βασιλιᾶ τοῦ Βελγίου, ἔφτανε ὡς τὴ δυτικὴ ὄχθη αὐτῆς τῆς λίμνης. Στὴν ἀνατολικὴ ὄχθη ἰδρύθηκε τὸ νέο κράτος τῆς Ἀνατολικῆς Ἀφρικῆς. Στὴ μεσημβρινὴ ὄχθη ἦταν οἱ Πορτογαλικὲς κτήσεις, κι' ἔτσι πουθενά δὲν ἔμεινε τόπος γιὰ τὴ Γαλλία. Γιατὸ κι' ὁ Ὁρμυσσόν, ποῦ τὸν εἶχε τσακίσῃ κι' ἡ ἀρρώστια ἀναγκάστηκε νὰ γυρίσει στὴν Εὐρώπη.

Μά καὶ καὶ δὲν ἔμεινε πάνω ἀπὸ ἕνα χρόνο. Ἡ φλογερὴ αὐτὴ ψυχὴ, ποῦ τὴν ἐθέρμαινε ἡ ἱερὴ ἀνάγκη τῆς θυσίας, δὲν μποροῦσε νὰ ἰκανοποιηθῇ μὲ τὴν ἡσυχία κι' ἀσάλευτη ζωὴ μιᾶς ἐνορίας. Γιατὸ ζήτησε καὶ πήγε παπᾶς

στὸ στόλο τῆς Κίνας. Παρηγόρησε καὶ ἔβγαλε ἐξαγινισμένους ἀπ' τὴ ζωὴ πολλοὺς Γάλλους ναυτικούς, ποῦ τὸ «ἀπειρογαλάζιο» ἔγινε ὁ τάφος του καὶ τέλος εἶδε νὰ πεθαίνει ὁ ἐνδοξότερός τους, ὁ ναύαρχος Κουρμπέ, ποῦ τὸν τιμοῦσε μὲ τὴ φίλια του.

Ἔτσι ἡ τύχη τὸν ἔφερε πάλι κοντὰ στὸ Γιώργο Καρδινιάκ, τὴ στιγμῆς, ποῦ αὐτὸς ποτὲ δὲ φανταζόταν πῶς θὰ ξανάβρισκε τὸ φίλο τῆς στιγμῆς, ποῦ εἶχε γνωρίσει τὴ μεγαλύτερη θλίψη τῆς ζωῆς του στὸ παδίο τῆς μάχης τοῦ Σαίν-Πριδά!

— Αἰδεσιμώτατε, ἐπιτρέφατέ μου νὰ σᾶς συστηθῶ! Ἔχει περάσει τόσος καιρὸς!... Γιώργος Καρδινιάκ!

Ὁ ἄββας σταμάτησε τὸ ρεβασμὸ του. Τὸ βαθύ του βλέμμα ἔπεσε πάνω στὸν ἀξιωματικὸ καὶ τὸ ψηλὸ του παράστημα κέρωσε πρὸς τὸν πόλο.

— Ἄ, παιδί μου, σεις εἶστε! ἔκαμε, δίνοντας τὸ χέρι στὸν ἀξιωματικὸ. Ἄς εἶν' εὐλογημένο τ' ὄνομα τοῦ Θεοῦ! Πόσες φορές σᾶς συλλογίστηκα! Σκέφθηκα νὰ σᾶς γράψω, μὰ φοβόμουν μὴ σᾶς φέρω πάλι στὸ νοῦ τραγικὲς στιγμῆς, καὶ γιατὸ δὲ σᾶς ἔγραφα.

— Καὶ τώρα, εἶπε ὁ Γιώργος μὲ φωνὴ ποῦ φανέρονε δυνατὴ συγκίνηση, μπορῶ νὰ ἐπιζῶ ἔτι θὰ μπορεῖτε νὰ μὲ συναντήσετε... κει-κάτω...

Ὁ ἄββας συλλογίστηκε μιὰ στιγμῆς:

— Ναι, εἶπε, θὰ μπόρῶ. Μὰ θέλω, τὸ θλιβερὸ αὐτὸ ταξίδι, νὰ σᾶς φέρῃ τουλάχιστο μιὰ παρηγοριά... Ἀκούστε νὰ σᾶς πῶ: Στὴν Ἀνατολικὴ Ἀφρικῆ, γνῶρισα ἕναν ἀνίστερο Γερμανὸ ἀξιωματικὸ, τὸ συνταγματάρχη Σερλίτς, ποῦ ἔγινε βετερά στρατηγὸς τοῦ 18ου αἰῶνος τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ. Μένει στὸ Μέντς. Στὴν Ἀφρικὴ τοῦ πρόσφερα μιὰ μεγάλη ἐκδόουση κι' ἐπιζῶ πῶς δὲ θὰ τόχει ξεχάσει. Μὲ τὴ βοήθειά του θὰ μπόρῶμε νὰ πάρουμε ἀπ' τὴ Γερμανικὴ διοίκηση μιὰ ἀδεια ἔκτατης καὶ νὰ μεταφέρουμε τὰ λείψανα τοῦ πατέρα σας στὸ Γαλλικὸ ἔδαφος.

— Ἄ, αἰδεσιμώτατε, ἀν τὸ καταρθώναμε αὐτὸ...

Κι' ὁ Γιώργος ἔσφιξε μ' εὐγνωμοσύνη τὸ χέρι τοῦ ἱερωμένου, ἐνῶ ἀπ' τὰ μάτια του κόλησαν δάκρυα.

— Θὰ τὸ καταρθώσουμε, ἀπάντησε ὁ ἄββας Ὁρμυσσόν. Ἡ λύπη σας μὲ συγκινεῖ πολὺ βαθειά κι' ἐπιθυμῶ πολὺ νὰ τὴν γλυκάνω. Πολλὲς φορές συλλογίστηκα τὸ Γολγοθᾶ αὐτὸ, π' ἄνεβήκατε τόσο μικρὸς τότε. Πολλὲς φορές συλλογίστηκα τὴ στιγμῆς, ποῦ μέσα στ' ἄλλα πτώματα, ποῦ ἦταν ξαπλωμένα στὶς πλάκες τῆς μικρῆς ἐκκλησιᾶς, τοῦ Σαίν-Πριδά, γονατίσαμε κι' οἱ δύο πλάι σ' ἐκεῖνον, ποῦ εἶχαμε ἀναζητήσῃ. Θαρρῶ πῶς σᾶς βλέπω ἀκόμα νὰ πέρνετε τὸ σταυρὸ του καὶ νὰ τοῦ κρεμάτε τὸ

βαφτιστικὸ σας μεταγιόνι. Καὶ θαύμασα τὴ δύναμη τοῦ χαρακτῆρα σας, ὅταν σᾶς εἶδα, πληγωμένον ἀπ' αὐτὸ τὸ πένθος, νὰ φεύγετε γιὰ τὸν πόλεμο. Πραγματοποιήσατε καθὼς φαίνεται, ἔλα τὰ νεανικὰ δυνερά σας, ἀφοῦ σᾶς ξαναβροῦκα ἀξιωματικῶ, νὰ γυρᾶτε ἀπ' τὸ Τογκίνο. Δοιπὸν, εὐθὺς μόλις πᾶμε, τὸ λείψανο τοῦ Ναυάρχου στὸ Ἄμπεβίλ, τὸν τόπο ποῦ γεννήθηκε, θ' ἀσχοληθῶ ἀμέσως μὲ τὴ δουλειά σας. Σεις δὲ θὰ ἐνοχληθῆτε ὅταν ἔλα θάναί ἔτοιμα, ἐγὼ θὰ σᾶς γράψω: Ἐλάτε! Μὰ μὲ τὴν εὐγνωμοσύνη, ὁ Καρδινιάκ ἐνοήθη ἀπερίγραπτη χαρὰ. Μιὰ εὐτυχία δὲν ἔρχεται μόνη της. Τὸ ταξίδι αὐτὸ, ἦταν τὸ πρὸ εὐλογημένο ταξίδι τῆς ζωῆς του.

Γιατὸ, μόλις ὁ σκοπὸς ναύτης ἀνάγει τις ἀκτὲς τῆς Προδηγίας, πρῶτος ἀνέβηκε στὸ κατάρτισμα νὰ ἰδεῖ.

Πέντε χρόνια!... Πέντε χρόνια εἶχαν περάσει ἀπὸ τότε ποῦχε φύγει!

Πόσα εἶχε ἰδεῖ καὶ πόσα εἶχε μάθει, πᾶσες συγκινήσεις εἶχε νοιώσει, πᾶσες χῶρες, παράξενες εἶχε γνωρίσει καὶ πόση διαφορὰ ἔαχε τώρα ἀπὸ ἕναν ἀξιωματικὸ τῆς τάξης του, ποῦ τὰ πέντε αὐτὰ χρόνια θὰ τάχε περάσει στὴ μαλακὴ ἀκίνησι μιάς ἡσυχῆς φρουρᾶς! Καὶ πῶς εὐλογοῦσε τὴ στιγμῆς ποῦχε διαλέξει τὸ πεζοναυτικὸ, τώρα ποῦ ἦταν πλούσιος ἀπὸ ἀναμνήσεις καὶ ἡ καρδιά του ἦταν γεμάτη ἀπὸ ἐλπίδες, ποῦ ἡ πραγματικότητά τους θὰ τοῦ χάριζε τόσην εὐτυχία.

Συλλογίστηκε τότε καὶ τοῦς παλιὰς συμμαθητῆς του ποῦχαν ζητήσῃ νὰ τοῦ στείλουν στὰ σύνορα, μὲ τὴν προσδοκία τοῦ πολέμου. Συλλογίστηκε τὸ Ρολλέ, ποῦ θὰ βρισκόταν πάντα στὸ Βεντέν. Μὰ πόση εὐχαρίστηση θὰ τὸν ξανάβλεπε!

Μὰ πρὸ πάντων, ἐν ἄλλο ὄνομα τοῦ ἤρθε στὸ νοῦ: τ' ὄνομα τοῦ Τσάνερ: Ἦταν ἕνας φίλος ποῦκαμαν μαζὶ τὸ πρῶτο ταξίδι, εἶχαν πλάσει τόσα δυνερά γιὰ τὸ μέλλον, εἶχαν δώσει τόσες φιλικὲς ἐπιστολές. Εἶχαν ὀρκισθῇ νὰ μὴ λησμονήσῃ ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, κι' ὅμως ἡ λησμονία εἶχ' ἔρθῃ, γιὰ τὸ Τσάνερ, ὅστερ' ἀπ' τὴν ἀναχώρησή του ἀπ' τὸ Κογκό, ἀπ' ὅπου ἔφυγε μὲ πορευτὸς, δὲν εἶχε δώσει σημεῖα ζωῆς. Τρία ἔλα κερὰ χρόνια, ὁ Γιώργος δὲν ἔφερε τί εἶχε ἀπογίνει. Ὅσοι ἔλα ἕνα ἀναγγελητῆρο στὸ Χανσὶ, τὸν περασμένο χειμῶνα. Τὸς διαβόσει, μὲ χέρια τρεμμένα:

«Ὁ διοικητῆς κι' οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ 1ου Συντάγματος τοῦ Πεζοναυτικοῦ ἔχουν τὴν τιμὴν νὰ σᾶς ἀναγγελοῦν μὲ θλίψη τὸ θάνατο τοῦ ἀγαπημένου συναδέλφου

ὀπολοχαγοῦ ΤΣΑΝΕΡ, ποῦ πέθανε ἀπὸ κίτρινο πυρετὸ, στὸ

Δακάρ τῆς Σενεγάλης, στὶς 2 Σεπτεμβρίου 1884».

Ὅσοι εἶχε γυρίσει, ὁ ἀτυχὴς νέος, στὴ Σενεγάλη, ποῦ ὁ Γιώργος τὸν εἶχε ἀφίσει μὲ τόση λύπη καὶ βροχή ἐκεί τὸν πρὸ ἐπίφοβο ἔγθρο γιὰ ἕναν Εὐρωπαῖο: τὸν κίτρινο πυρετὸ. Τὸνομά του θὰ τὸ χάραζαν στὴν πλάκα τῶν νεκρῶν τῆς τάξης τοῦ 1875, στὴν εἰδικὴ ἀθροῦσα τοῦ Σαίν-Σαρ.

Κι' ὁ Φερρὺ, ὁ νεαρὸς μεσημβρινός, ποῦ βιάστηκε νὰ φύγει ἀμέσως γιὰ τις ἀποικίες, γιὰ νὰ πάρει γρήγορα ἀναγγελοῦσα τὰ γαλόνια, εἶχε πεθάνῃ κι' αὐτός, τὸν περασμένο χρόνο, στὴ Νέα-Καληδονία.

Ὁ Γιώργος ἀπορούσε γιὰ τὸν τοῦ φερναν δάκρυα οἱ θλιβερὲς αὐτὲς ἀναμνήσεις. Πάντα χρόνια τώρα, τὸ πνεῦμα του εἶχε συνειθίσει στὴν ἰδέα τῆς αἰώνιας ἀπουσίας. Ὁ μακρινὸς θάνατος, αὐτὸς ἦταν ὁ κληρὸς τοῦ Πεζοναύτη!

Καθὼς ἦταν βυθισμένος στὶς λυπητερές αὐτὲς σκέψεις του, μιὰ φωνὴ φώναζε τ' ὄνομά του. Ἦταν ὁ Παῦλος Κουτυριέ. Ἀπὸ τότε ποῦ πέρασαν τὸ Σουέξ, ζήτημα εἶναι ἂν ὁ ζωγράφος ἀνέβαινε μιὰ ὄρα τὴν ἡμέρα στὸ κατάρτισμα. Τόσο ἦταν ἀπορορημένος στὸ ταμπλό του. Κάθε βράδυ τὸ σκέπαζε μ' ἕνα πανί, γιὰ τὸν ἴδου ἀτέλειωτο...

Μὰ μόλις φάνηκαν οἱ ἀκτὲς τῆς Προδηγίας, βιάστηκε νὰ τὸ τελειώσῃ καὶ τοῦχε βάλῃ καὶ τὴν τελευταία πινελιά.

— Ἐλα νὰ τὸ ἴδῃς, Γιώργε! Καὶ κοίταξε καλά, ἂν δὲ σ' ἀρέσει, θέλω τὴν ἀλήθεια! Ὅχι, κοπιμμένα!

Ὅταν ὁ Γιώργος βρέθηκε μπροστὰ στὸ ἔργο τοῦ φίλου του, τὸ κοίταξε μερικὲς στιγμῆς ἀμίλητος.

Ἦστερα, πήρε τὸ χέρι τοῦ ζωγράφου καὶ τοῦπε ἀπλά:

— Εἰν' ὄρατο!

— Ἀλήθεια τὸ λές;

— Ἀλήθεια: εἶναι πολὺ ὄρατο, καὶ ἔρεις γιὰ τὸ! Γιατὶ τοποθέτησες τὸ φέρετρο ἀνάμεσα σὲ ἀνθρώπους καὶ σὲ διάκοσμο, ποῦ δὲν ὑπάρχει στὸ φυσικὸ.

— Αὐτὸ ποῦ παρετήρησε, εἶπε ὁ ζωγράφος, εἶναι ἀκριβὲς ἡ διαφορὰ ἀνάμεσα στὸ ἔργο τοῦ καλλιτέχνη καὶ στὴν πλάκα τοῦ φωτογράφου.

— Ὅλα εἶναι συγκινητικὰ: Ὁ σοβαρὸς καὶ σιωπηλὸς αὐτὸς ναύτης, ποῦ στέκεται ἄν ἄγαλαμα. Ὁ λυπημένος αὐτὸς ἀξιωματικὸς, ποῦ ἀκουμπώντας τὸνα χέρι στὸ πυρόβολο, κοιτάζει συλλογισμένος τὸ φέρετρο. Καὶ τέλος ἡ ὑπογραφή αὐτῆς μὲ τὰ μεγάλα χρυσὰ γράμματα: Τιμὴ καὶ Πατριδα! ποῦ ἦταν τὸ ἐμβλημα τοῦ μεγάλου νεκροῦ. Στὸ βάθος πάλι ἡ τρικυμισμένη θάλασσα κι' ὁ κίτρινος οὐρανός, ποῦ ταριάζουν μὲ τὴ θλιβερὴν εἰκόνα... Ὅλ' αὐτὰ

εἰν' ὄρατα, Παῦλο μου, καὶ ἀξίζεις πολλὰ συγχαρητήρια, ἔστω κι' ἂν στὸ ταξίδι σου δὲν ἔκαμες τίποτ' ἄλλο ἔξω ἀπ' αὐτὸ.

— Ἐδωριστῶ, εἶπε ὁ ζωγράφος. Ἦθελαν νὰ μοῦ δώσεις πρῶτος ἐσὸ τὴ γνώμη σου, κι' ἡ γνώμη σου αὐτὴ μοῦ χάρισε μιὰ εὐτυχία, ποῦ δὲ μπορεῖς νὰ τὴ φαντασθῆς, γιὰ τὸ μόνον οἱ καλλιτέχνες μποροῦν νὰ τὴ νοιώθουν...

Ὅσο διαρκοῦσε αὐτὴ ἡ συζήτηση, ἡ στερεὰ πλησίαζε. Μὰ δὲν ἔταν ἡ ἄκτι τοῦ Τουλόν. Ἦ ναυαρχίδα ἀγκυροβόλησε στὸν κόλπο τοῦ Σαλὲν-ντ'. Ἦρθε ὁ πρὸς τὴν περιμένε ἡ μοῖρα τῆς Μεσογείου σὲ παράταξη.

— Ἦ σκοτοῦρα κι' αὐτὴ! φιδύρισε ὁ Γιώργος. Εἴμαστε ἀναγκασμένοι νὰ ποδοδοθεῖμε δῶ! Ὁ Πεπίνος δὲν τὸ ξέρει καὶ κανεὶς δὲ θάνατ' εἰδοποιημένος!

— Ἐ, κι' ἔστερα; ἔκαμε ὁ Παῦλος. Θὰ μᾶς περιμένουν στὴν προκυμαία καὶ μᾶς θὰ βγοῦμε ἀπ' τὸ τραῖνο!

Μὰ σῶπασαν ἀμέσως. Ὁ ναύαρχος Ἀνπερρέ, διοικητῆς τῆς Μοῖρας τῆς Μεσογείου, εἶχ' ἐπιδοκασθῇ στὴ ναυαρχίδα. Εἶχε διαταγῇ ἀπ' τὴ Κυβέρνησι νὰ ὑποδαχθῇ τὸ λείψανο τοῦ ναυάρχου, ποῦ ἦταν φίλος του.

«Ἀξιωματικοὶ καὶ ναῦτες, εἶπε, ἀφοῦ χαίρεται τὸ φέρετρο, φυλάξτε καλά στὶς ψυχὲς σας τὴν ἀνάμνηση τοῦ ἀρχηγοῦ ποῦ χάσατε.

Ἐμνηθῆτε τὸ παράδειγμα του: θὰ εἶναι ἡ τιμὴ κι' ἡ δόξα τῆς ζωῆς σας!

Ὁδῆγός του ἦταν ἡ συναίσθησι τοῦ καθήκοντος, ἡ φιλοπατρία του κι' ἡ δόξα τοῦ ναυτικοῦ μας! Ἀγαπημένε, ἀληθιμόνῃτε φίλε, κοιμήσου ἐν εἰρήνῃ!»

Στὶς ὄχτῳ, ἡ ναυαρχίδα χαίρεται γιὰ στερενὴ φορά τὸ ναύαρχό της μὲ δεκαεπτά κανονιές. Τὸ λείψανο τοποθετήθηκε στὴ βάρκα τοῦ κυβερνήτη ποῦ γύρω της σχηματίστηκ' ἕνας μικρὸς στόλος ἀπὸ βάρκες, κι' ὅλες μαζὶ μπήκαν στὸ λιμάνι.

Ἦ φρουρὰ εἶχε παραταχθῇ στὴν προκυμαία καὶ παρουσίαζε ὄπλα. Μέσα στὴ γενικὴ συγκίνηση, οἱ ναῦτες ἔβγαλαν στὴν ξηρὰ τὸ βαρὺ φέρετρο.

Ὁ Γιώργος κι' ὁ Παῦλος εἶχαν μπεῖ στὴ βάρκα τοῦ ἄββ' Ὁρμυσσόν.

Ὅταν ἡ συνοδεία ξεκίνησε γιὰ τὸ σταθμῶ, ὁ Γιώργος φιδύρισε:

— Αἰδεσιμώτατε, σᾶς ἐδωριστῶ καὶ πάλι... Ὁ περιμένω τὴν πρόσκλησή σας.

— Δὲ θὰ περιμένετε πολὺ, παιδί μου. Ἀύριο κίβλας θὰ γράψω στὸ Μέντς, ἕκαλὴν ἀντάμωση Χωρῆστηκαν. Οἱ δύο φίλοι πήραν τὸ τραῖνο τοῦ Τουλόν.

Στὸ σταθμῶ, καθὼς τὸ περιμεταν, κανεὶς! Ὁ Γιώργος πήδηξε σδέλτα

στὴν ἀποβάθρα. Εἶχε ὀνειρευτῇ ἕναν ῥομαντικὸ γυρισμὸ: νὰ περιμένῃ παλιὸς κόσμος, νὰ σῆνει τὰ μαντήλια. Ὅστερα, ἀπ' τὸ πλήθος νὰ χωρίζονται οἱ δικαὶ του, ἡ μητέρα του, ἴσως-ἴσως... ἐκείνη!

Ἄντι γι' αὐτὸ, γύριζαν σὺν δυὸ ἔρμησι ἀνθρώποι, ποῦ κανεὶς δὲν περιμένει μὲ λαχτάρια νὰ τοὺς ὑποδεχθῇ! — Πᾶμε ἀπ' τὸ μέρος τῆς προκυμαίας, εἶπε ὁ Παῦλος. Ἄν εἶναι δῶ καὶ μᾶς περιμένουν, θὰ φανερωθῶμε ξαφνικά ἀπὸ πίσω τους.

Μὰ καθὼς βγήκαν ἀπ' τὴ λεωφόρον Στρασοῦργου στὴν πλατεία τῆς Ἐλευθερίας, ὁ Γιώργος σταμάτησε. Ὁ Παῦλος, ἀκολουθώντας τὴ διεύθυνση τῆς ματιᾶς του, διέκρινε στὴν ἄλλη ἀκρῆ τῆς πλατείας μιὰ συντροφιά ποῦ πήγαινε βιαστικῆ... — Αὐτοὶ εἶναι, εἶπε ὁ Γιώργος, ποῦ ἡ καρδιά του ἄρχισε νὰ χτυπᾶ δυνατὰ!

— Λές; ἔκαμε ὁ ζωγράφος. Κι' αὐτὸ τὸ ἀραπάκι ποῦ πήδη τραγῶρω του, τί τὸ θέλουν; Κανένα λουστράκι θὰ εἶναι.

— Ὅχι, φιδύρισε ὁ Γιώργος, εἶναι ὁ Μπόμπας...

— Ναι, ναι, αὐτοὶ εἶναι, ἔκαμε ὁ Παῦλος Κουτυριέ. Νὰ ὁ Μοχίλοφ, νὰ κι' ὁ Πεπίνος ποῦ ξεκόβουν... Ἐλα ἀπὸ δῶ νὰ μὴ μᾶς δουν!

— Ὅχι, στάσου, γιὰ τὴν;

— Ἐλ' ἀπὸ δῶ, ποῦ σοῦ λέω, ἔκαμε ὁ ζωγράφος. Ἐμένα ποῦ μπήκε ἡ ἰδέα νὰ φανερωθῶμε ξαφνικά ἀπὸ πίσω τους. Θέλω νὰ ἐφαρμώσω τὴν ἰδέα μου.

Καὶ μπήκε σ' ἕνα ἀπ' τὰ σπιτία τοῦ μουλεβάρ, τραβώντας μέσα καὶ τὸ φίλο του.

(Ἀκολουθεῖ) ΜΙΧ. Α. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ.

ΤΟ ΠΥΡΟΤΕΧΝΗΜΑ

Μ' ἀρώματα μιᾶς νύχτας θεοῦνης, Ἦρθαν στὸν κήπο νιὲς καὶ παλῆκαρια, Μοικρὰ ἀπ' τὰ φῶτα τῆς τρελλῆς γιορτῆς. Ἄπ' ὅλα τὰ βενέτικα φανάρια.

Τραγῶρω σ' ἕνα πρᾶγμα σκοτεινὸ εἶναι περιεργὸ οἱ μαζεμένοι: Τὸ πυροτέχνημα τὸ πρὸ τρανὸ Κάθε μακρὰ ἀνυπόμονη προσμένει.

Καὶ νά! κάτι σφυρίζει βοσῶθ Καὶ λάμψη ἀνάμεσα ἀπ' τὰ φύλλα βραίνει, Ποῦ μὲ μυρικόχρωμα ἄστρα λαμπρὰ Μὲ φλόγες μαγικὲς τὸ κλήθος ραῖνει...

Κι' ὅλο τὸ πυροτέχνημα γυρνᾶ. Καὶ εἶναι μιὰ νέα λάμψη καθε μιὰ στροφῆ Τὰρα στ' ἀστέρια καὶ τὰ μακρινὰ [του] Πιεσὺν νὰ οὐρῶσουν οἱ λαμπροὶ καινοὶ του...

Κι' ἀφοῦ οὐρῶσουν καὶ, χειροκροτεῖ Τὸ πλήθος σὲ σκοτάδι θαμπωμένο. Τὴν γυρίζει πάλι στὴ γιορτῆ Τραγουδιστῆ ν' ἀκούσῃ φημισμένο.

Ἀκούστε γλῶσσα! μιὰ φωνὴ χρυσή! Τραγουδιστῆ μου ἀπόψε συγκινήσου! Ἄχ! τί τὸ πυροτέχνημα, τί εἶσι! Στ' ἀστρα πετῶ νὰ οὐρῶσῃ κι' ἡ φωνὴ σου!...

ἘΠΕΦ. ΠΑΝΤΕΡΜΑΝΕ

ΗΘΗΝΑΪΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ
ΟΙ ΩΡΑΙΟΤΕΡΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Αγαπητοί μου,
Η ΦΙΑΗ μας Σύλον "Απελέ-
 κητον, — τι μετριοφροσύνη...
 στο ψευδώνυμό της! — θέλει,
 λέει, να της πω ποιός είναι
 κατά τη γνώμη μου, οι ωραιότερες
 Ασκήσεις. Αδύτον τον καιρό, φαίνεται,
 ετοιμάζει την Συλλογή που θα στείλη
 για το Διαγωνισμό κι' ή άπορία θα
 της γεννήθηκε από την προσήλωσή
 της σ' αυτό το είδος της πνευματικής
 εργασίας που έχει τόσο ειδή, τόσες
 ποιητικές, τόσες παραλλαγές: Αίνιγ-
 ματα, Σχήματα, Παίγνια, Ακροστιχι-
 δες, Γρίφους και καθέτης. Και πάλι,
 καθέν' απ' αυτά τα είδη έχει κι' άλλα
 χίλια από το Δεξιόγραφο ως το Δαιμό
 Αίνιγμα, κι' από την απλή Ακροστι-
 χίδα ως τον πονοκέφαλο έκαινο που
 ονομάζεται Ακροστιχίδες Ακροστιχι-
 δων. Ποιά απ' όλα είναι τωραιότερο;
 "Α, θάταν τόσο δύσκολο να διαλέξη
 κανείς μέσα σέ τέτοιο πλήθος! Γι' αυτό
 μου φαίνεται πως δεν θέκανε σπου-
 δαίο λάθος όποιος θάλεγε ότι όλες οι
 Ασκήσεις είναι ωραίες, όταν είναι...
 ωραίες. Με άλλους λόγους, καθεμία
 στο είδος της. Θέλετε απλούστερα, κοι-
 νότερο, εύκολότερο από τό Φωνηεντό-
 λιπο; Κι' ένα μικρό παιδί μπορεί να
 πάρη ένα γνωμικό, ένα ρητό, να τό
 γράψη χωρίς φωνήεντα, να βάλη από
 κάτω τόνομά του φαρδύ-πλατύ και...
 να ποζάρη για συνθέτης. Κι' όμως,
 πώς φορές δεν μ' ένθουσασαν και
 Φωνηεντόλιπα! Γιατί ήταν ωραία στο
 είδος τους. Γιατί ό έξυπνος συνθέτης
 είχε διαλέξει ένα ρητό εύκολο, πασί-
 γνωστο, που άμα όμως τόβλεπε χωρίς
 τά φωνήεντά του, σού φαίνόταν άγνω-
 ριστο, τόπαιρνες γι' άλλο, τό διάβιζες
 αλλοιότιχα, μπερδεύοσιν, παιδεύο-
 σουν, απελπισόσυν, κι' έξαφνα, βρι-
 σκοντας τη λύση, την τόσο απλή, τόσο
 εύκολη, είχες μια χαρά ανάλογη με
 τον κόπο σου. Άκόμα θυμομαι, — για
 να φέρω παράδειγμα, — όταν πρωτοείδα
 αυτό:

ν - δ - ε - δν - δ
 Τι άγνωριστο πράγμα! τί παρεξη-
 γήσιμο! πόσο με βασάνισε! και τί
 χαρά, στην απελπισία μου πως δεν θα
 τόλωνα πατέ, όταν κατάλαβα έξαφνα
 πως ήταν τό πασίγνωστο σωκρατικό:
 εν οίδα ότι οσδέν οίδα! Κι' από
 που όλη ή δυσκολία αυτού του τόσο
 εύκολου; Από την έκλογή ενός ρη-
 τού που όλες του οι λέξεις δεν έχουν
 σχεδόν άλλα σύμφωνα από ν και δ,
 και που ή λέξη οίδα άπαντιά δυό φο-
 ρές, κοτζά ρήμα αντιπροσωπεύομενο
 από ένα δ ξερό! Και για να ιδήτε τη

διαφορά, ιδού κι' έν άλλο Φωνηεντό-
 λιπο από τό συνήθη:
 μσθς - ρς - πνς.
 Τι εύκολο που διαβάζεται! Μισθός
 άρσθς έπαινος. Κι' ένα μικρό παιδί
 τό μαντεύει με την πρώτη. Γιατί κάθε
 λέξη εδώ έχει πολλά και διάφορα
 σύμφωνα όποτε, για να τη διαβάσης,
 τά φωνήεντα είναι πιά περιττά. Κι'
 επειδή τό ρητό είναι πάλι πασίγνω-
 στο, με την πρώτη λέξη, μισθός, δια-
 βάσεις ζμέσως και τις άλλες. Μόνο άν
 τό ρητό ήταν άγνωστο, νέο ή παλιό
 ξεχασμένο, ή Ασκήση θα παρουσιάζε
 ίσως κάποια δυσκολία.
 "Έτσι λοιπόν κάθε Ασκήση μπορεί
 να είναι ωραία ή άσχημη στο είδος
 της, κι' άν είχα τόπο, θα σας έδειχνα
 πως και μια απλούστατη Ακροστι-
 χίδα μπορεί ναχη τόση όμορφιά, όση
 δεν παρουσιάζει συχνά ένα Μαγικό
 Γράμμα ή άλλο όποιοδήποτε δυσκόλο-
 τερο και πολυπλοκότερα είδος. Όλα,
 βλέπετε, είναι σχετικά. Τό άπόλυτο ή
 δεν υπάρχει ή πολύ δύσκολο βρίσκε-
 ται. Όπωςδήποτε, δεν κάνει κανένας
 «έγκλημα καθοσίωσης» άν έχη προ-
 τίμηση για ένα όρισμένο είδος. Αν
 θέλετε μάλιστα να μάθετε και ποιά
 προτιμώ εγώ, σας τό λέω τώρα χωρίς
 καμιά ντροπή: Τό Λαϊκό Αίνιγμα, τό
 Δημόδες, μέρους καλύτερα. Όταν εί-
 ναι, έννοείται, από τά επιτυχημένα.
 "Έχει τόση έξυπνάδα στον όρισμο, που
 είναι συνήθως μια παρομοίωση και,
 καμιά φορά, τόση ποιήση και τόση
 φιλοσοφία! Να σας φέρω παράδειγμα:
 "Ένα πιατάκι μέλι
 Αλείφει όλο τον κόσμο.
 Τι να είναι τάχα αυτό τό λίγο μέλι,
 που φτάνει ναλείψη όλο τον κόσμο;
 Ό ήλιος, παιδιά μου! Θα τό βρίσκατε
 ποτέ; Κι' όμως δεν μπορεί να ναι τί-
 ποτα άλλο. Τό πολύ-πολύ τό φεγγάρι.
 Κι' επειδή δεν μπορεί να ναι τίποτα
 άλλο από τον ήλιο ή τό φεγγάρι,
 καθένας με κάποια σκέψη θα τόδρι-
 σκε. Πραγματικώς, ό ήλιος, ό άπειρο-
 μέγθης ήλιος, ό τράσπιος, δεν μοιάζει,
 δεν φαίνεται, σαν ένα πιατάκι μέλι;
 Και τό πιατάκι αυτό, ανεξάντητο, δεν
 αλοιφει, δεν βάφει μελι χρώμα, όλο
 τον κόσμο; Τι όμορφη παρομοίωση!
 τί έξυπνη, τί πρωτότυπη και τί ποιη-
 τική! Μόνο ένας λαϊκός ποιητής μπο-
 ρούσε να την κάνη. Γιατί, πρέπει να
 έβρετε, δεν υπάρχει μεγαλύτερος φιλό-
 σοφος από τό Δαό. Τά τραγούδια του,
 οι ιστορίες του, οι παροιμίες του, τά
 αίνιγματά του, — παραμαντέματα τά
 λέει, — είναι άριστουργήματα.
 Ιδού κι' άλλα λαϊκά ή δημόδη αί-
 νιγματα:
 "Αειός νυχάτος
 Νυχοπαδάτος
 Περσιανί και κρίνει

Τη δικαιοσύνη
 Και την τριχα σκίζει
 Για να βεβή τό δικιο.
 Είναι τό καντάρι. Οι γάντζοι του
 οι μυτσοί, οι γαμφοί, έκαμαν τον
 ποιητή να τό παρομοιάση ωραιότατα
 με άτό νυχάτο. Άλλά τό καντάρι
 ζυγιάζει, άρα κρίνει τό δικιο του καθε-
 νός. Κι' ή Δικαιοσύνη, ή θεά, με μια
 ζυγαριά στο χέρι παριστάνεται, — τη
 ζυγαριά έκείνη που πραγματικώς σκι-
 ζει την τριχα — ως να λείψη κι' ή ελά-
 χιστη κλίση από τόνα μέρος ή από
 τό άλλο, και νάρθουν και τά δυό στην
 ίδια άκριβώς όριζόντια γραμμή: ούτε
 τριχα!
 "Αψυχο ψυχή δεν έχει
 Μα ψυχές παίρνει και τρέχει.
 Τό πλοιο ή και τζμάξι. Στην δια-
 τόπωση εδώ του όρισμού, είναι ωραία
 ή χρήση της λέξης ψυχή με τις δυό
 της σημασίες: δεν έχει ψυχή, δηλαδή
 είναι άψυχο, αλλά παίρνει ψυχές, δη-
 λαδή ανθρώπους, νομάτους. Τέτοια
 παιχνίδια, λογοπαίγνια να πούμε, στα
 λαϊκά συναντοίμια συχνά.
 Δεν έχω τόπο γι' άλλα. Μα για
 μένα αυτές είναι οι ωραιότερες «Α-
 σκήσεις». Μελετήστε καλά τά Λαϊκά
 Αίνιγματα. Αδτά θα σας μάθουν τον
 τρόπο, τό μυστικό, να κάνετε και σας
 όρατα δικά σας. Σάν κι' αυτό π. χ.
 τό γνωστό σας, που δεν είναι λαϊκό:
 Μυστήριο τό αίνιγμα
 Μυστήριο κι' ή λύσις
 Και θα έξηγώ μυστήρια
 Αν μάναγαρματισής.
 "Αναγαρματισμός: Γάμος-Μάγος.
 Δεν παίζει όμορφα με τη λέξη μυστή-
 ριο; Και δεν εν' έξυπνο κι' αυτό σχε-
 δόν σαν ένα λαϊκό;
 Σέε άσπάζομαι ΦΑΙΔΩΝ
 ΣΚΟΠΟΣ ΧΑΜΕΝΟΣ
 "Εκείνες τις άστροφωγίες
 που προμηθάν τις έαστερίες,
 και που τ' άζειλι πάσι να φάξη,
 που άκέρια ή ψύχρα άπ τη βραδυά
 γίνεται μέσα στην καρδιά
 πικρα και κάματος και πλήξη,
 εγώ, δεν έμοιασα ποτέ
 με τους μικρούς τραγουδιστές
 που, καθός βράδυ σά σχολάνε,
 άπ' τα παράθυρα παρούν,
 που έξαφνοι άνέμοι τά σφαλινούν,
 και τό γουδούν, πολλοί, και πάνε...
 Κάτω άπ' τον ένταλο οδρανό,
 τί μ' είχε κάνει να ποιώ
 κι' ως τόσο να σπαίνω, έμένα;
 κι' άποζητοσθα μοιρασά
 άπ' τη δική τους έσστασία
 μες τό τραγούδι, εγώ, τό έννα.
 Δούλεσα μέσα μου να πώ
 κ' εγώ — ποιάς έξέρι — ένα σκοπό...
 Κι' όσο κι' άν τρέβει κι' άν μαζώνει
 τά χέρια μου, όμως δεν μπορεί,
 μέσα μου ή φούχτα σου να βρηί
 και την ψυχή μου — που κρούνει
 ΤΕΛΟΣ ΑΓΡΑΞ

[Ο άγαπητός μου παλιός φίλος κ. Ι. Α.
 Βερναρδος, άθωματικός σήμερα, έγραφε ένα
 φραίο βιβλίο, άνάκτοτο άκόμη, με τις άνα-
 μνήσεις της άθμαλωσίας του στη Μικρασία.
 Άπό τό βιβλίο αυτό, που παραχώρησε να
 πρωτοδημοσιώσω τό τελευταίο άδνα κεφάλαιο
 που περιγράφουν την άπιστροφήν. — Σ. τ. Δ.]

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΙΧΜΑΛΩΣΙΑ

XXIII. — ΧΑΙΡΕ, ΣΜΥΡΝΗ!
 "Ήταν ή όρα δυό άπ' τό μεσημέρι
 που έννοιωσα τό καράβι ν' άπομακρό-
 νεται σιγά - σιγά άπ' την Πούντα, ένφ
 τό σφύριγμα του καπετάνιου κανόνιζε
 τό τράδηγμα των άγκυρών και όλο τό
 πλήρωμα έργαζότανε για τό ταξείδι.
 Τά άλλα παιδιά βουλευτήκανε στη
 θέση τους και λιγοστοί άπ' αυτούς
 άκουμπισμένοι στα πλευρά του καρα-
 βιού, κοιτάζανε τη Σμύρνη.
 "Αναδασμένος κι' εγώ στη γέφυρα
 σκεπτόμουν τές άγωνίες μας: έπειτα
 ή ματιά μου άγκάλιασε τά έρείπια
 της Σμύρνης, και δε μπόρεσα να κρα-
 τήσω τά δάκρυά μου στο ξεχείλισμα
 των άναμνήσεων.
 "Ανάμεσα στα γκρεμισματα, ξεχω-
 ρίζω την άγια Φωτεινή, την άγια Αι-
 κατερίνη, τον άγιο Νικόλαο, την Εθαγ-
 γαλιστρια και δεκάδες άκόμη εκκλη-
 σιές, που ποιός ξέρει πόσα χρόνια θα
 χουν πεσμένο στον τρούλλο τους τό
 Σταυρό, ένφ ή ημισέληνος θα κομα-
 τίζει όπερήφανα πάνωθέ τους!
 Στο βάθος, μέσα στην πλούσια πρα-
 σινάδα του κάμπου, ξεχωρίζω τον Πα-
 ράδεισο, τον Πουντζά, τό Μερσινλή
 και πιά πέρα περνά μπροστά μου ό
 Τσομής με τά δροσέρα του περβόλια
 και τ' άφθονα νερά!...
 Τό καράβι κυλά στην ήμερη θά-
 λασσα κι' εγώ με δυσκολία ξεκολλώ τά
 μάτια μου από την πανέμορφη κείνη
 άκρογιαλιά, που με συνδέουν μ' αυτή
 τόσες άναμνήσεις...
 Χαίρε Σμύρνη! μουρμουρίζω με
 τρεμάμενο χέλι άπ' την συγκίνησι,
 και με βιαστικό κίνημα σκουπίζω
 άπ' τά μάτια τά δάκρυά μου...
 Μένεις και πάλι στα χέρια του
 Τούρκου, άφοδ άπ' άκρη σ' άκρη σπα-
 ράχτηκες άγρια, όταν αυτός περνούσε...
 ... Την όμορφιά σου όμως αυτές
 ή τά χρόνια δεν θα μπορέσουν να σβύ-
 σουν.
 ... Έκείνο πρό πάντων που βαι-
 θειά στην καρδιά μας είναι ζωγραφι-
 σμένο για σένα, ποιάς να έξαφανίσει;
 ... Θα λειτουργήσουν και πάλι σιές
 έκκλησιές σου του Χριστού μας οι
 δούλοι, και θάρθει μέρα που χαρμό-
 σινες κωδωνοκρουσιές θα βροντοφωνά-
 ζουν την άνείπωτη χαρά της λευτε-
 ριάς σου!
 ... Και τότε οι Τούρκοι μακριά,
 πολύ μακριά θα φύγουν άπ' την έκ-

δικηση, που τό άδικοχυμένο αίμα μαρ-
 τύρων θα ζητήσει να πάρη!
 Χαίρε Σμύρνη! γλήγορα, πολύ
 γλήγορα θα γυρίσουν πίσω τά ξενη-
 τεμένα σου παιδιά, να θάψουν τους
 νεκρούς των, να ξαναχτίσουν τές έκ-
 κλησιές, να γεμίσουν και πάλι την
 τραγική όμορφιά σου.
 XXIV. ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ!
 ... Κι' όταν πιά θιαπτά φαίνότανε
 στον όρίζοντα μια μαύρη γραμμή, έκεί
 που ήταν ή Σμύρνη, γύρισα τό κεφάλι
 μου έμπρός, σκούπισα τά δάκρυα
 άπ' τά μάτια μου, και μ' ένα στεναγμό
 που βγήκε σαν σφύριγμα από τά
 στήθη μου, έμεινα κοιτιώντας άφηρη-
 μένα την βελουδένια θάλασσα με τές
 ραδόχρυσες άνταύγειες του ήλιου στη
 γαλανή της επιφάνεια.
 Πολλήν όρα ειχ' άπομονωθή και
 ζούσα με τά περασμένα, και όταν πιά
 ό ήλιος με τη θάλασσα ένωθήκανε στο
 βάθος του όρίζοντος μ' όλόχρυση
 γραμμή, όταν σιγά - σιγά τό δειλιγό έρ-
 χότανε διπλωμένο στην αύρα της θά-
 λασσας, σήκωσα ψηλά τό κεφάλι:
 τότε έννοιωσα πως ήμουν πιά Έλευ-
 θερος!
 Τά ήλεκτρικά λαμπρόνια φωτίσανε
 τές καμπίνες και τά κατάρτια του κα-
 ραβιού, που έφσυε πιά με όλη την
 ταχύτητά του σχίζοντας τά μουντά
 κυματα.
 "Ο κρότος της μηχανής, τό άνάσα-
 μα του άιμού, τό σφύριγμα του άνέ-
 μου που περνούσε τά σκοινιά με δύ-
 ναμι, ό άφρός της θάλασσας με ναυου-
 ρίσανε, όταν έπεσα να κοιμηθώ σέ μια
 γωνιά του κατ'αστρώματος, έχοντας τό
 κεφάλι ζαλισμένο...
 Μέσα στο σκοτάδι της νύχτας, τό

γοργόφτερο παυλι της λευτεριάς πε-
 τούσε, και στες φτεροδύες του κοι-
 μόντουσαν άμέριμνοι, πιά, οι χέτσινοι
 σκλάβοι.
 XXV. Η ΣΗΜΑΙΑ ΜΑΣ!
 Σάν έημέρωσε, άνέδηκα στη γέφυρα
 ό οδρανός ήταν θολωμένος, καταχνιά
 σκέπαζε τον όρίζοντα, και την ήρε-
 μην επιφάνεια της θάλασσας διέσχίζε
 με μεγάλη ταχύτητα τό καράβι, ένφ
 οι άγρυπνισμένες μηχανές του εξακο-
 λουθοσαν τη θορυβώδη άνάσα τους.
 Τό πλήρωμα καθάριζε με βιασύνη
 τό κατ'αστρώμα...
 "Από τη νύχτα είχαμε μπη στα Έλ-
 ληνικά νερά, και σέ λίγες ώρες θ' άν-

ΕΙΚΟΝΕΣ ΒΡΑΒΕΥΘΕΝΤΩΝ ΕΙΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥΣ ΤΗΣ ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ

1) ΠΑΥΛΟΣ ΑΒΡΑΜΙΔΗΣ (Έπαινώσις Πάλλε) εκ Μ. Ασίας. Γ' Βραβείον ψευδωνύμων εις τό Δημοφώνημα του 1925. — 2) ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΙΛΙΡΟΓΛΟΥ (Άρη) εκ Κωνσταντινουπόλεως. Α' Βραβείον Εβόημων του 1921. — 3) ΘΕΑΝΩ Θ. ΜΑΡΗ (Γαλασία) εκ Αργυροπόλου. Β' Βραβείον Έκλογέων εις τό Δημοφώνημα του 1925. — 4) ΜΑΡΚΟΣ Β. ΜΑΔΔΙΑΡΑΚΗΣ (Τραϊλός Αέρας) εκ Αλεξανδρείας. Γ' Βραβείον Έκλογέων εις τό Δημοφώνημα του 1925.

τικρίζαμε τ' άκρογιαλιά της Άττικής.
 "Η καρδιά μου, γεμάτη όδτυχία, λα-
 χταρούσε την εύχάριστη προσδοκία
 της ιστορικής στιγμής που θα ξανά-
 βλεπα τους δικούς μου.
 Και όταν ό ήλιος σκόρπισε τές χρυ-
 σές του άχιτίδες στη γαλανή θάλασσα,
 όταν ό οδρανός φάνηκε γελαστός ψηλά,
 ένα σφύριγμα του καπετάνιου έδωσε
 σύνθημα:
 "Η γαλανόλευκη στήθηκε ψηλά, στο
 μεσαίο κατάρτι και στην πλώρη...
 "Ένα ρίγος πέρασε άπ' όλο μου τό
 κορμί, τά μάτια μου θαρπίσανε από
 μιάν άγχι συγκίνηση και κάποια γλυ-
 κειά μουσική χείδεψε τ' αυτιά μου,
 σαν νύταν ό Έθνικός μας ύμνος, ό
 ύμνος στη λευτεριά!
 (Στο έρχόμενο τό τέλος) Ι. Α. ΒΕΡΝΑΡΔΟΣ

φίλους της: "Ιον (ναί, είσαι δι-
 καιολογημένη και χάρωσ' ποῦ τὸ
 ἐπακόδι ήταν τόσ' εὐχάριστο" φω-
 τογραφία δὲ μὲθ' αὐτῆς μόνον
 θταν κάρτα Α' Βραβείου, καὶ δὲν
 θάρησες βέβαια, ἀφοῦ μο' ἔδο-
 σασαι δι' ἀπὸ τοῦ χρόνου θλασ-
 λήσαι περισσότερο μαζι μου" **Ἐλ-
 ληνικήν Ἀναγέννησιν** (ἔλαβα
 κ' ἐξάτελεύσ' δὲν πῶς δι' κομ-
 μιλία γιὰ τὴ Σ. Σ. Σ. δέχομαι
 τώρα κ' ἐπὶ Π. Πνεύματα μπορεῖ
 κανεὶς ν' ἀελλῆν πάντα;) **Μίνας**
Χρόνῳ (εὐχαριστῶ πολλὰ γιὰ τὸ ξε-
 σπάζημα καὶ χαιρέτῃ τῆ νέα μου
 φίλῃ χαιρῶ ποῦ τοῦ χρόνου δὲ
 λήσθης μέτρος στὸ διαγωνισμό;) **Ἀε-
 τὸν τῆς Σελίδος** (σὲ συγκαίρω
 γιὰ τὴν ἐισοδὸ σου στὸ Γυμνάσιο
 κ' ἔδωκα ἔξω ἀπὸ θριαμβη-
 τική τὴν ἔξοδ' τὸ "Τυχοῦς" τὸ
 ἔσπευκα μόλις ἐξεδόθη, δηλ. τὴν
 28 Ὀκτωβρίου) **Μαρίαν Παπα-
 γεωργίου** (εὐχαριστῶ καὶ χαιρῶ)
Διαγμένο Προσφυγικό (ἔλα-
 βα, εὐχαριστῶ μὲ συγκίνηση τὸ
 γράμμα σου καὶ σοὶ εὐχάρησα μὲ
 τὴν καρδιά μου γὰ γίνουσι γρήγορα
 αὐτὰ καὶ ποθεῖς;) **Μικρὸν Πυρ-
 μάχον** (ἔλαβα; εὐχαριστῶ, συμφο-
 ρήθηκα) **Ἡρωϊκὴν Φίσησιν** (εὐ-
 χαριστῶ πολλὰ γιὰ τὸ ἐσπαθώμα
 ναί, κάποτε θὰ ξαναδημοσιεύσω
 καὶ τὴν ἔρακα «Μαρούσια» βίβλια,
 σταθε διαλόγους τῶν θρηνημάτων,
 καθε πρόσωπο πρέπει νὰ μιλῇ νῆ
 τῆ γλώσσα του' ἀλλ' ἀπὸ τὸ ὅτι
 ἀς τὸ εἶ ἡ διαφορά εἶναι τόσο μι-
 κρῆ, ποῦ θταν δὲν τὸ ξέρη κανεὶς,
 μπαρεῖ νὰ πάρη καὶ τὸ ἕνα γιὰ τὸ
 ἄλλο) **Συνθέτησιν Κ. Γ.** (ἔλαβα,
 εὐχαριστῶ δὲν εἶναι ἀνάγκη συγ-
 γνῆμης, καὶ μάλιστα λέλης, γιὰτὶ
 ξέρω κ' ἐκτιμῶ εἰς περιστάσεις
 ποῦ κἀνον κάποτε τοῦς φίλους
 μου νὰργεθῶν χωρὶς νὰ θέλουν)
Φάλαγγιν (σὲ γέλασ' ὅποιος σοὶ
 τόσα τὸ φερόδημα εἶναι μυστικὰ
 καὶ ποτὲ δὲν θὰ μποροῦσα ἐγὼ νὰ
 πῶ τι φερόδημο ἔχει ἡ δεικτὴ ἡ δ
 τάδε) **Δημ. Χ. Βαπαϊωάννου** (ἔ-
 λαβα, ἔσπευκα τὸ «ἐπιφωνήσι» θὰ
 τελειώσῃ στὸ ὄψλλο τῆς 28 Νοεμ-
 βρίου) **σὲ κατ' ἄγραφο** τῶν Μ. Μι-
 σσηκῶν μπορεῖς νὰ γράφης ἕνα ρο-
 θήκοτε γυμνικὸ "ποῦ νὰ σάρεται
 καρπὸς παντὶ πρόθυται, νότι καὶ
 τότε πρότα, ἀδικίαν μίση κτλ.)
Σολάνης, (ἔλαβα, εὐχαριστῶ, ἔσπε-
 λα 10 τετράδια) **Ἐλ. Ἰγγ.** (ἐχι
 ἀκόμα εὐχαριστῶ γιὰ τὰ καλὰ λέ-
 για) **Τσοχτῆσαν** (ἔχεις δικίω κατὰ
 λάθος σ' ἐπὶ τ' ἔσπευκα τοῦ 217
 Δ. Ἄδωνος, πέρασε στὴ Μεσαία
 Τέτη, ἐνθ' εἶσαι μόνω 11 ἐτῶν) **ἔχι,**
 τὰ ὄψλλα αὐτὰ δὲν ἔπαρχουν)
Πέλοσα (βραβείον ἔσπευκα περι-
 μένω φωτογραφία) **Ἐυχαριστήσιν**
Υποσχῆσιν (ἔλαβα, εὐχαριστῶ)
Ἐργάσιν (διὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ
 φερόδου ἀπαρθῶνται 10 ἐπὶ, στα-
 λὲ τὰς μαζί μὲ τὴν σὺ δρομήν)
Βάτων (ἔσπευκα) **Γεώργιον Φαν-
 τσιον, Αἰαδὸν** κτλ. κτλ.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ
 [ΣΥΝΕΚΕΙΑ τοῦ 1920ου Ἀγωνισμοῦ,
 Δι' ἄδωνος ἀπὸ τῆς 14 Ἰανουαρίου]

735. Αεθιγμοφῶς
 Τὸ ζῶο αὐτὸ ζῆ σὲ νερά,
 Τὰ ἀνθη αὐτὰ εὐδοκιάζου...
 Καὶ π' ἄη μακεδονική
 Τὰ δυὸ παρονοιάζου.
 Χρυσομαλλοῦσα τῶν Σπονδῶν

736. Στοιχειογράφῶς
 Τὶ θηρίο) ἂν τὸ ἴδῃς
 ὅτι τρομάξῃς καὶ θ' ὀφθῇς.
 Δυὸ του γράμματ' ἀφαιρεῖ;
 Μιά θεότητι ξανοίγεις.
 Γνωρίζω

737. Μεταγραμματισμός
 Πόσα, θε μου, θάρματα
 Καὶ μ' αὐτὰ τὰ γράμματα!
 Ἐνα ἀλλάζει μὲ θεά
 Καὶ φωνῆν κατανιά!
 Ἀφαιρέτω Κῆμα

738. Δημιόδες Δίνγημα
 Σὲ φίδι σαρτῆς
 Σὰ βιάδι μουγροῦς
 Καὶ πόδια ἂν δὲν εἶω
 Σὺν ἄλογο τρέγω
 Ζωὴ ξένη φέρνω
 Ἀφίνω καὶ παίρω.
 Νεοφίλων

739. Ρόμβος
 * = Φωνῆν.
 ** = Προθέσει.
 *** = Ἐκ τοῦ ἀπέχῳ.
 **** = Ὁρατος θεός.
 ***** = Ὁ κῶτο λαός.
 * * * = Ροδόδοκτυλος.
 * = Φωνῆν.
 Καὶ κἀθέτως τὸ ἴδιον.
 Ἡλιοτρόπιον

740. Ἐπιγραφή
 ΞΕΣΤΕΒΕΔΑΔΙΗΠΤΝΘΠΕ
 Μόλις θὰ τὴν ἀπειλήσῃ
 Καλὸς λόγος θὰ τὴ λύσῃ
 Ἀρχιδιάβολος

741. Ἀριθμητικὴ διὰ Ἀξέσων
 Βασίλεις τῆς Κολχίδος—ἀνω-
 γυαία = ἄσθρον + (μέρος τοῦ ἀν-
 ῥους = μέλος τοῦ προσώπου) =
 ἀσθρόντης + (ὄων ἄγχιον - γῆ καὶ
 ἀσθρομένη =) πλάσμα ζῶν.
 Ἀσθροσμο ὑπολοῖπων: Πόλις
 τῆς Πελοποννήσου.
 Ἄνα Στ. Βεινόγιαν

742. Διπλῆ Ἀποστοχίσις ἐκ
Συνωνύμων
 Νὰ εἰρεθῶν σιγῶνμα τῶν κἀ-
 τωθὶ λέξων τοιαῦτα, ὥστε τὰ
 μὲν ἀρχικά των ἀποσειλῶν μεγά-
 λων φιλόσοφον, τὰ δὲ δευτέρω
 των γράμματα μεγάλην θεάν:
 Διάβολος, κέρδος, ἰσχύς, τραν-
 τάρυλλον, κάλασις, ποιμή, κατα-
 στροφή, σπουδαῖος.
 Ἐπιτάξιος Παζιόσις

743. Φωνηεντόλιπον
 πς μ-πς-σ'-ρ-γ-σ-π-π-σ-φ-γς.
 Πολύμησις Ὀδοσεύς

744. Τριφῶς
 * Ἑλληνας καὶ Θ κ κ
 * Ἄγγλοι ὄνοι σ' κ Ρά
 * Ἐβραῖοι δὲ κ κ κ
 Ἐλλάδα

Διὰ τοὺς Γαλλομαθεῖς
745. Homonymes
 Le même mot signifie
 Deux choses differentes;

Une couleur éclatante,
 Belle fleur odorante
 Μαγνησία

746. Acrostiche
 Les premières lettres des mots
 ci-dessous forment une bête
 feroce:

1, Héros, roi d' Athènes; 2,
 Ile Ioniennε; 3, Fleuve d'
 Asie; 4, Fleuve de France;
 5, Poète dramatique grec.
 Ἀράργιος Κῆνος.

ΑΥΣΙΣ
 τῶν Πνευμ. Ἀσκήσ. τοῦ φύλλ. 25

529. Καταροθὴ (κατὰ. οσθ.)—
 530. Λάλα (λά. λά.)—531. Ἐσὺ
 οσ-Κῆρος.—532. Σκῆρος-σκῆρος.—
 533 Ἀρκάδιος. Ἀμοαδία.
 534. Κ Ι Α 535 ΙΕΡΟΥ-
 Α Σ Ι Σ Α Λ Η Μ
 Ν Π Ν (Ἐριθς, σῆ-
 Π Α Ν Α Μ Α Σ μα. σφρά. σφίς
 Β Ν Δ Σολομῆς. Ἀ-
 Α Ι Α σοσσία. Λά-
 Α Α Σ ρισσα, Ἡλί-
 σς, Μήλιος) —536 Γηροσκα δεῖ
 διδοσκῶμονος.—537. Μίση τὸ τα-
 χύ λα' εἶν.—538. Ὁ διάβολος ἔχει
 πολλὰ ποδάρια (ο διὰ βρλ. ὄ, αὐ-
 γι πολλὰ ποδάσια.)—539. Marie
 (EMMA, RIEZ...)

ΜΙΚΡΑΙ ΑΓΓΕΛΙΑΙ
 Διὰ 1 ἕως 10 τὸ π' λὸ λέξις μὲ
 ἀπλὰ στοιχεῖα ὁρ. 6 (τὸ ἐλάχιστον ἐπι-
 μνη.) Πέραν τῶν 10 λέξων. 60
 λέξις ἢ λέξις, μὲ πλῆρη δὲ στοιχεῖα
 ἰσπ. 70 καὶ μὲ παραλλα δροχ. 1.
 Ὁ χωριστὸς στίχος δροχῆς 3.
 Ὁ προκληθεῖσιν εἶναι ἀπαραίτητη.

(ΚΕ-1922)

Ἀπὸ τῆς ὁμοφῶς μαροσῶδες ποῦ εἶλαβα
 ἔσπευκα τῆς **ΤΑΝΙΑΣ** καὶ **ΒΙΟΛΕΤ-
 ΤΑΣ** εὐχαριστήσας ἄδωνος.—**ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ**
 (ΚΕ-1923)

Ο ΣΥΛΛΟΓΟΣ ἈΝΕΜΟΣΤΡΟΒΙΑΣΟΣ.
 Διατίθεισιν ἐν Φοιδῶν εἰς τὰς σὴ-
 ἑτάς τῆς ἀνακλάσεως. διαγνώ-
 σασ ἀκαταμάχητα μὲλ', νικήσας τοὺς
 ἀντιπάλους του, καὶ τέλος σωματιο-
 μίας τῆς καλλιτέρας ἀντιπῆσεις γιὰ
 ἄδωνος Σας, διαλέξεται ἀποκατεχόμενος
 ἔσπευκα καὶ φιλῶν.

—ΓΕΙΑ ΣΑΙ ΠΑΙΔΙΑ ΓΕΙΑ ΣΑΣ—
Τ' ΑΣΤΕΡΙΑ ΣΑΣ: ΟΙ ἈΝΕΜΟΣΤΡΟΒΙΑΣΟΣ.
 (Τ. Γ. ἈΦΑΝΕΙΣ). Ἀγρῆ ἔστιν ἡ
 σὰν, νῆμα...
 (ΚΕ-1924)

Γρῶθ' ἄδων, τιμὴ καὶ χάρη μου ἕνα
 τετραδιάκι σου μέσον «Ἐπιτάξι-
 οσ». (ΚΕ-1925)

Προσπερ, δόσετέ μου διεθέσθων.
 Σανθὴ Νεράδα, ἔλαβε.—**ΣΟΑΝΖ**
 (ΚΕ-1926)

Ἀπὸ τῆς Ἀσπυροῦσιν
ΑΙ; ἘΝΘΕΙΣ ΒΡΥΚΘΑΑΚΩΝ; !!
!! ΕΤΟΙΜΑΣΘΗΤΕ !!
 (ΚΕ-1927)

Νύμφη τοῦ ἔθρου, Σύλλογος Πιερό-
 των, ἄδων περιμένω βοήθειαν καὶ
 ἀντίταμο λοχῶν.—**ΤΡΙΑΝΑΦΥΓΑΕΝΙΑ**
 (ΚΕ-1928)

ΑΡΙΣΤΟΚΡΑΤΗΣΙΑ, δέχομαι. Διεθῶν-
 σις; ΠΑΛΑΤΟΙ, ΠΙΕΡΡΟΤΟΙ, βοήθεια
 περιμένω.
 Γλυκὸ Χάρυτελο
 (ΚΕ-1928β)

— ΚΟΜΗΤΗΣ —
 Ἀποτέλεσμα διανομοῦ, Λάβωρα
 δι' ἄδωνος βοήθειαν Σαρκῶν
 ὁ Ἀφροναῖος, Νύμφη τοῦ ἔθρου,
 Ἀγνοήσας, Ἀρσῶν, Σαρκῶ, Που-
 κῆσις Ὀυάδ.—Ἐπαινοῦνται: Πιερό-
 των, Πολιάσιος, Προσπερ, Ἰσπ.
 Γλυκὸ Χάρυτελο, Ἀρσῶν Λουκῆν. Ἐπέ-
 λαισι διεθῶνσις καὶ 3 δεχ. ταχυδρο-
 μῆ. Ἀδωνος ἀναρχησῶσιν.

(ΚΕ-1299)
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΠΑΛΙΑΤΩΝ
 ΠΑΡΙΑΡΧΕ ΝΕΜΕ, Πάλλε σοὺς τῆς
 ἔρασης, τῶνδ' ἄδων δὲν ἔλαβε
 κ' ἀπὸ τῶν σὲ μαροσῶσιν. Πιρ-
 ῶν δὲν μὲς ἀπαιτούσας λοιπὸν σικαί.
 ΝΙΡΒΑΝΑ, ἄλλο ἔσπευκα δι' ἔδω
 ἄδωνος καθὼς φαίνεται. ἂν στίς
 ἀνοήσις σὰς ἀδὴν ἐκπῆνετα.
 ΚΑΒΕΤΑΝ ΒΡΥΚΘΑΑΚΑ, Πάλλε δὲν
 μπορεῖ ἔνας βοηκῶσιν, ἔσπευκα νὰ
 τὸν σῆ. Ἄν εἶσαι ἔθιος, τὸν πόλεμο
 κηροσῆς; ὅτι τὴν ἑδὲς κατὰμουτρα
 καὶ δὲν θὰ ἐπιλήσῃς.
 ΣΤΡΥΓΓΑ, Ἐπὶ τῶν τὴν ἰσπῆρη
 δὲν μὲς τὴν τοιαύτων. Τὰ λόγια
 ἀπὸνται, ἀλλὰ τὰ ἔργα δείχνουν τὴ
 δύναμιν τοῦ καθεῶς.
 (ΚΕ-1299)

ΥΜΝΕ, Προσπερ, γιὰτὶ ἔδωκα τῶν
 ἔσπευκα. ΑΠΑΧΡῆ
 (ΚΕ-1301)

Μαθὸς Πιερότα, Ρέσοσιν, Κομῆ-
 τῶν, Φαίδω, ἀνακλάσεσιν ἕνα
 τετραδιάκι μέσον «Ἐπιτάξιος»
 ΑΡΙΣΤΟΚΡΑΤΗΣΙΑ
 (ΚΕ-1302)

Ἀνακλάσις; Κατῶσιν—Ἡρώσιος
 Νέος Ἀφροναῖος.
 (ΚΕ-1303)

Γρῶθ' ἄδων, Πάλλε τῆς Καταξίος
 ἄδων Φαίδω, Φιλόσων, Κοίω ἄ-
 δων, Μάγισσα, Μεσῶδων... ὁ λόγος
 ποῦ τῆς ἀεθρῆσις τῆς ἀμῆσις σὰς;
 Προσπερ (ΚΕ-1302) ποῦ παρατε-
 νεται τὴν δευτέρω.
 ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ἸΕΡΕΑΣ
 (ΚΕ-1304)

Ἀγωνιστὸς Μ. Μοσσηκῶν καὶ ἀγρῶ-
 φων καλλιτεχνικῶν μαρτῶν. Προ-
 θέσεια δὲμνος. Συμμετοχὴ στὸν κα-
 θένα δὲροσμος. Βοηθῆσι δὲκα. Προ-
 μένω ἄκ' ἄδων καὶ δροχὴ γιὰ θεμῆση.
 (ΚΕ-1305)

Ἐπαινοῦσας, Ἀδων, γιὰτὶ εὐχαριστῶ ἔ-
 σπευκα. Ἀδων Κηροσῆ, τὴ ἔσπευκα
 ἔπὶ ἔσπευκα. Πῶς σὲ Ζιζύ Χανδῶν
 ποῦ τὴν παρακαλῶ νὰ μὲς ἔσπευκα
 γιὰ ἔσπευκα, γιὰ εὐχαριστῶ. Ἐπι-
 νῆ Ἀναγέννησιν, Μάδω Πιερότα,
 Ἐλληνοσμο, ἔσπευκα Λάβωρα.
 Μιρῶν
 (ΚΕ-1306)

Ἡρώσις τοῦ Ζαλόγγου, Ἀφροναῖος
 Κῆμα, εὐχαριστῶσιν ἔσπευκα.
 Φάλα, ἄδων Κηροσῆ.
 (ΚΕ-1307)

Ἀπῆρ, δὲν εἶσαι τὸ Παρὰ Νουσίος.
 Ἀπῆρ δὲν εἶσαι τίποτα, τὴ κἀ-
 ναι τὸν καρπὸς;
 Πιλάσιος Νέρος, Γεωργῶσιν
 (ΚΕ-1308)

Ἐπαινοῦσας εἰς τὴν Διακλάσιον
 ἔσπευκα ἔσπευκα ἔσπευκα ἔσπευκα
 σῆσις κατῶσιν ἔσπευκα ἔσπευκα
 τῆς ἔσπευκα, Κηροσῆ, ΤΡΙΑΝ-
 ΑΦΥΓΑΕΝΙΑ, Μεσῶδων, Νεράδη,
 Μοσσηκῶν Νεράδη, Σανθὴ Νεράδη,
 Ὀυάσιον Κηροσῆ, Georges Trip.
 ΕΡΝΑΝΗΣ
 (ΚΕ-1309)

ΠΡΩΤΟΣ ΜΕΤΑΣ ΔΙΑΓΝΩΣΜΟΣ
 Καρπὸς κηροσῆ. Συμμετοχὴ μὲν
 Κηροσῆ. Βοηθῆσι: 1) Ἀπῆρ
 ἄδων, 2) Κηροσῆ Μάσα 3) Ροβῶ-
 σῶν ἄδων: Χρ. Παπαδηροσῆσις, Γη-
 ροσῆσις. 1, Πάτρας, Προθέσεια μῆ-
 νια.
 (ΚΕ-1311)

Ἀπῆρ, γον, βίσις, τὸ λαγῶνα
 ἄδων, ἀπῆρ τῆς ΑΠΑΧΡῆ. Ἀπῆρ
 ἀπῆρ παρὰδων ὁδὲν τῶνδ' ἔσπευκα
 ἀπῆρ σου, μὲ σὲ ἀπῆρ ἀπῆρ
 ἀπῆρ. ἔσπευκα κ' ἔσπευκα ὁ θεός
 ἀπῆρ ἔσπευκα ἔσπευκα καὶ σὺ τῆν σὴν
 ἀπῆρ τῶν μαρτῶσιν σου
 ΤΡΙΑΝΑΦΥΓΑΕΝΙΟΝ ΜΟΥΚΕΤΑΚΙ
 (Κηροσῆσις).

ΟΙ ΑΛΛΑΞΟΝΤΕΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΝ
 σὺ δρομῆσι παρακαλοῦνται νὰ
 δηλώσων ἀμέσως τὴν νέαν των
 διεθῶσιν εἰς τὸ γράμμα μὲς,
 ἀποστέλλοντες καὶ δροχῆ. 5 διὰ
 τὴν ἐκτύπωσιν τῆ: νέας ταυίας.
 Ἄλλως δὲν εὐθύνωμεθα διὰ τὴν
 ἀπῆρ των φυλλαδίων των.

Τὸ πρῶτον καθήκον
 τοῦ καλοῦ συνδρομητοῦ εἶ-
 ναι ἡ ἐγκαιρὸς ἀνατίσις
 τῆς συνδρομῆς του.